

HYPERICUM 10, januari 2012

Bijzondere vondsten FWT-FLORON 2010

O.G. Zijlstra & P.F. Stolwijk

In 2010 was de meest tot de verbeelding sprekende vondst wel die van *Lycopodium tristachyum* (Kleine wolfsklauw) bij Hellendoorn, voor de FWT de eerste melding van deze zeer zeldzame en sterk bedreigde wolfsklauwsoort. Opmerkelijk was ook de vondst van *Hieracium lactucella* (Spits havikskruid) bij Oldenzaal en die van *Eleocharis quinqueflora* (Armbloemige waterbies) en *Centunculus minimus* (Dwergbloem) in de Doorbraak bij Almelo. Ook andere natuurontwikkelingsterreinen leverden verrassingen op; zo werden nieuwe vindplaatsen ontdekt van *Filago vulgaris* (Duits viltkruid), *Juncus (tenuis* subsp.) *anthelatus*, *Pyrola rotundifolia* (Rond wintergroen) en *Arabidopsis arenosa* (Rozetsteenkens).

- *Abutilon theophrasti* (Fluweelblad): Vijf vondsten van deze soort die tot dan toe slechts 13 keer bij ons was waargenomen. Veelal met een of enkele exemplaren op gestoorde bodem, nergens standhoudend.
NO van Ommen (228-506) (Andries van Renssen & Wytze Boersma), ZW van Goor (233-469); baggerdepot aan het Twentekanaal (Pieter Stolwijk); W van Rijssen (233-481; 234-481) (Jan Meutstege); ZW van Almelo (239-481), de Doorbraak (Andries van Renssen).

Fluweelblad (foto PIETER STOLWIJK)

- *Arabidopsis arenosa* (Rozetsteenkens): Zesde km-hok FWT-FLORON, eerste sinds 2005 ZW van Hardenberg (237-507), Brucht, natuurontwikkelingsterrein langs de Vecht (Rudolf van der Schaar).

- *Armoracia rusticana* (Mierikswortel): Elfde vondst in Twente.
Hengelo (251-478), in grazige berm (Wytze Boersma).
- *Carex caryophyllea* (Voorjaarszegge): Rode Lijst: Kwetsbaar. Twaalfde km-hok FWT-FLORON, vierde in het Dinkeldal. De overige acht liggen in het Vechtdal.
Deze voor ons nieuwe vindplaats was al in 1970 bekend bij de waarnemer. Tussen De Lutte en Denekamp (266-484), op oeverwal in begraasd perceel aan de Dinkel nabij de Kribbenbrug (Eddy Weeda).

Mierikswortel (foto WYTZE BOERSMA)

- *Centunculus minimus* (Dwergbloem): Rode Lijst: Bedreigd. Vierde km-hok FWT-FLORON, derde sinds 2005.
ZW van Almelo (238-481), de Doorbraak, bij de Hoeselderdijk (Jo Schunselaar). Op de groeiplaats honderden planten, met in de nabijheid onder meer *Eleocharis quinqueflora* (Armbloemige waterbies) *Carex oederi* subsp. *oederi* (Dwergzegge) en *Pilularia globulifera* (Pilvaren).
- *Dactylorhiza maculata* subsp. *fuchsii* (Bosorchis): Rode Lijst: Kwetsbaar. Na de vondst bij Weerselo in 2006 de tweede zekere waarneming in Twente.
Drie planten. ZW van De Lutte (263-480), Grevenmaat; terrein aan het Rotboerpad (Jo Schunselaar).
- *Eleocharis quinqueflora* (Armbloemige waterbies): Rode Lijst: Bedreigd. Negende km-hok FWT-FLORON.
ZW van Almelo (238-481), de Doorbraak, bij de Hoeselderdijk (Jo Schunselaar). Niet eerder werd bij ons deze soort buiten een natuurreservaat waargenomen. Tientallen planten. In hetzelfde terrein ook onder meer *Centunculus minimus* (Dwergbloem), en *Centaureum pulchellum* (Fraai duizendguldenkruid)

Bosorchis (foto OTTO ZIJLSTRA)

- *Filago vulgaris* (Duits viltkruid): Rode Lijst: Ernstig bedreigd. Na de eerste vondsten in 2007 in Oldenzaal en bij Hankate is deze soort met een gestage opmars in ons FLORON-district bezig en inmiddels van acht km-hokken bekend.

In 2010 is Duits viltkruid waargenomen in vier km-hokken, steeds in natuurontwikkelingsterreinen. Nijverdal (229-485) (Ismael Wind; Johan Alferink). ZW van Hardenberg (237-506; 237-507), Brucht (Rudolf van der Schaar). ZW van Almelo (238-481), de Doorbraak, bij de Hoeselderdijk (Jo Schunselaar).

- *Geranium lucidum* (Glanzige ooievaarsbek): Vijfde vondst in Twente, de tweede in Hengelo.
Hengelo (253-478), Hasseler Es (Jan Zwienenberg & Wytze Boersma).

- *Geum macrophyllum* (Groot nagelkruid): Elfde km-hok FWT-FLORON, alle na 2005.

De soort lijkt in hoog tempo in te burgeren, ook in het buitengebied; vaak op plaatsen waar men *G. urbanum* (Geel nagelkruid) zou verwachten. ZW van Lonneker, (258-474) langs eikenlaantje (Otto Zijlstra).

Groot nagelkruid (foto OTTO ZIJLSTRA)

- *Hieracium lactucella* (Spits havikskruid): Rode Lijst: Ernstig bedreig. Vierde vondst FWT-FLORON.

Samen met de vindplaats bij Rossum zijn er nu twee actuele groeiplaatsen in Twente; op locaties bij De Lutte en Vasse is de soort wel verdwenen.

Z van Oldenzaal (259-477), Lonnekerberg.

Een tiental planten aan paadje langs *Molinia*-heitje (Otto Zijlstra).

Op de nieuwe vindplaats op de Lonnekerberg groeit de subspecies *magnauricula*, een ondersoort die zich onderscheidt van de typische vorm (subsp. *typicum*) door de krachtiger bouw, met bloeistengels tot 40 cm lang, 2- tot 4-koppige bloeiwijzen en lang behaarde omwindsels. Deze ondersoort heeft zijn hoofdverspreiding in Oost-Europa en is voor zover bekend slechts een keer eerder aangetroffen in Nederland, bij Apeldoorn (1888)

Spits havikskruid (foto OTTO ZIJLSTRA)

- *Juncus antheratus* (syn. *Juncus tenuis* subsp. *antheratus*): Vierde km-hok in Twente. In 2008 en 2009 aangetroffen in drie km-hokken zuid(west) van Almelo, in de Doorbraak. Ook de nieuwe groeiplaats betreft een natuurontwikkelingssterrein. W van Rossum (258-487), Duistere Voort (Andries van Renssen)
- *Lepidium draba* (Pijlkruidkers): Zesde km-hok FWT-FLORON. ZW van Hardenberg (235-508), sporadisch bij ons, en nergens bestendig gebleken (Hinko Talsma)
- *Lycopodium tristachyum* (Kleine wolfsklauw) : Rode Lijst: Ernstig bedreigd. Eerste vondst FWT.

In dit deel van Twente alleen bekend van vondsten van voor 1950. In Noordoost-Twente is de soort in de jaren tachtig van de vorige eeuw verdwenen op de laatst bekende groeiplaats, de Paardenslenkte bij Vasse (med. Geert Euverman). Zie ook artikel in dit nummer. N van Hellendoorn (228-493), Rhaan (Johan Alferink)

Kleine wolfsklauw (foto JOHAN ALFERINK)

Parietaria judaica (Klein glaskruid): Vijfde vondst Twente, tweede in Hengelo.

Hengeler Es (250-477), Hengelo (Jan Zwienenberg)

- *Plantago maritima* (Zeeweegbree): Tweede vondst in Twente, na die van Hengelo uit 2004. Komt maar zelden voor langs gepekelde wegen in het binnenland. Tilligte (261-492), wegberm; één plant (Pieter Stolwijk)
- *Pyrola rotundifolia* (Rond wintergroen): Rode Lijst: Kwetsbaar. Derde km-hok FWT-FLORON. Enige planten.ZO van Denekamp (267-488), natuurontwikkelingssterrein. (Louis-Jan van den Berg, Benno te Linde & Onno de Bruijn)

Rond wintergroen (foto BENNO TE LINDE)

- *Sedum sarmentosum* (Driebladvetkruid):
Achtste km-hok FWT-FLORON.
Vriezenveen, de Pollen (242-494). Op de
vindplaats, een zandige berm en
drooggevalen slootbodern, lijkt de soort
volledig ingeburgerd. (Corry Abbink-
Meijerink)

Driebladvetkruid (foto Corry Abbink)
